

Politolog, profesor Oskar Krejčí: Ruský vpád na Ukrajinu? Nehrozí! Bojím se však jiné věci. ČT, poslouchej!

- CZ24 News | 6. prosince 2021

RUSKO/UKRAJINA: Ruský vpád na Ukrajinu podle politologa Oskara Krejčího nehrozí. „Co by si Rusko počalo s Ukrajinou, která balancuje na pokraji ekonomického zhroucení? Mnohem víc se obávám útoku Kyjeva na povstalecké oblasti na východě země než vpádu ruské armády na Ukrajinu,“ obává se známý profesor. Západ podle něj o tento konflikt ani nestojí. „Řečeno tak, aby tomu rozuměli i veřejnoprávní novináři, Washington a Brusel neslibují Kyjevu vojenskou pomoc v případě velkého ozbrojeného konfliktu na Ukrajině,“ uvedl Krejčí pro ParlamentníListy.cz. Vyzývá též „naše chrabré elfy“, aby přestali otravovat ovzduší hrozbami kolem Nord Streamu 2.

S novou německou vládou se opět řeší budoucnost kontroverzního plynovodu Nord Stream 2. Proti jsou Zelení i FDP. Myslíte si, že nová německá elita zařídí tento projekt? Budeme sledovat prodlužování schvalovacího procesu, kdy se mimochodem na procesu certifikace bude podílet i Ukrajina?

Standardně užívané označení Nord Streamu 2 jako „kontroverzní“ předem naznačuje, že tento plynovod má podobu geopolitické zbraně. Že mění západní a střední Evropu na regiony závislé na Kremlu. Ve skutečnosti tomu tak není – a ani být nemůže. Především Nord Stream není svázán s požadavkem výlučnosti: nevzpomínám si, že by Rusko spojovalo Nord Stream 2 s nějakými sankcemi týkajícími se dovozu plynu z USA, Norska, Alžírska či z jiných oblastí. Nikdo v Moskvě netvrdí, že by chtěl tyto linie dodávek plynu zakázat. Je-li tamní plyn k dispozici v návaznosti na funkční infrastrukturu a za přijatelné ceny, nechť jej Brusel, Varšava či Praha využívají.

Za druhé, představa geopolitické hrozby v podobě Nord Streamu 2 dramaticky podsouvá vizi, že Rusko takto získává jakousi nezvratnou politickou či propagandistickou výhodu. Jako by tímto potrubím do Evropy měli prolézat trollové, kteří se tu usídlí na věčné časy. Je nejvyšší čas obhájce evropské svobody uklidnit: Nord Stream 2 je obchodní projekt s poměrně jednoduchou záklopkou: když se ukáže jako nebezpečný, není problém potrubí uzavřít, zastavit odběr nebezpečného plynu z Ruska. Naši chrabří elfové mohou klidně spát – a přestat otravovat ovzduší.

Pokud jde o extrémní stanoviska některých představitelů německé Strany zelených, nelze nevidět, že byla formulována jako opoziční kritika. Nyní Strana zelených přebírá spoluzodpovědnost za Německo a budeme sledovat, zda upřednostní ideologické stereotypy před zájmy německých podnikatelů. Zatím zkušenost říká, že němečtí kapitáni průmyslu si dokázali u každé vlády uhlídat ekonomické výhody svých projektů, a to včetně Nord Streamu 2. Nord Stream 2 je pro německou ekonomiku výhodný. Není to ruský, ale rusko-německý projekt.

I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkujeme!

CHCI PŘÍSPĚT

Co říkáte na vyjádření Donalda Tuska o tom, že obhajoba Nord Streamu 2 byla největší chybou kancléřky Merkelové?

Pro politologa je velmi cenné pozorovat, jak dlouho vydrželo manifestované přátelství Donalda Tuska a Angely Merkelové. O kolik dní či hodin přežilo její pobyt v kancléřství. Jak už bylo řečeno, geopolitická hodnota Nord Streamu 2 je malá. Varšavě jde o to, aby si udržela co největší tranzitní poplatky za ruský plyn do Německa a aby mělo Polsko jako tranzitní země politické výhody v případě krizové situace: tranzitní země, jak nejednou ukázala Ukrajina a Bělorusko, dokážou vydírat jak dodavatele, tak i odběratele plynu či ropy. Všimněte si: dodávky ruského plynu přes moře jsou nebezpečné, ale přes Polsko nebezpečné nejsou. To není geopolitika, to je ryzí kupecké politikaření vezoucí se na vlně rusofobie a tuto rusofobii přživující.

Osobně pokládám Angelu Merkelovou za nadstandardně dobrou političku. Byla více než 15 let tváří nejen Německa, ale i Evropské unie. Je brilantní kuloárová vyjednávačka, mistryně nočních diskusí – a vnímavá obhájkyň německých zájmů, které často dokázala představit jako zájmy unijní. Když bych měl mluvit o jejích chybách, rozhodně bych netvrdil, že její největší chybou byl souhlas se stavbou Nord Streamu 2. S působením Angely Merkelové na čele nejsilnějšího unijního státu a fakticky i Evropské unie je spojená opožděná reakce na řeckou finanční krizi, velmi špatná reakce na migrační vlnu a neméně zpozdilá reakce na covidovou krizi. Její energetická politika se v řadě aspektů ukazuje jako kontraproduktivní. Také neschopnost nalézt si vhodného nástupce lze pokládat za chybu – i když to byl a je problém většiny silných politických osobností.

V uplynulých dnech jsme četli zprávy, že Rusové chtějí napadnout Ukrajinu. Američané posílili Kyjev vojensky, aby mohl odolávat případné ruské agresii. Četli jsme i o termínu napadení ... co vy na to?

Co by si Rusko počalo s Ukrajinou, která balancuje na pokraji ekonomického zhroucení? Mnohem víc se obávám útoku Kyjeva na povstalecké oblasti na východě země než vpádu ruské armády na Ukrajinu. Je samozřejmě otázka, jak na případný útok nacionalistů Rusko odpoví. Zda ponechá etnické Rusy pod palbou ukrajinských děl; když je Rusko vezme pod ochranu, koncert médií na Západě zajistí příkrytí akcí nacionalistů, Rusko bude vinno – zvláště proto, že v případném vojenském střetu zcela jistě zvítězí.

V posledních dnech byla slyšet řada závažných vyjádření na toto téma, ovšem ne každé bylo správně pochopeno. Z Washingtonu a následně potom od generálního tajemníka NATO zaznělo, že případný ruský útok bude mít pro Rusko zásadní „politické a ekonomické důsledky“. Kdo umí slyšet nevyslovená slova, jistě postřehl, že v daných formulacích se nemluví o vojenských následcích. Řečeno tak, aby tomu rozuměli i veřejnoprávní novináři, Washington a Brusel neslibují Kyjevu vojenskou pomoc v případě velkého ozbrojeného konfliktu na Ukrajině. Jde více o varování ukrajinským nacionalistům než Moskvě. Zároveň přímo z úst amerického prezidenta zaznělo, že by základem řešení sporu na východě Ukrajiny měly být minské dohody. Ty obsahují závazek přímého jednání Kyjeva s povstalcí. To je i dlouhodobý požadavek Moskvy a pozice, ze které v posledních dnech ustupuje Berlín a Paříž. Výzvy ukrajinského prezidenta na přímá jednání mezi Moskvou a Kyjevem v této souvislosti znějí jako pokračující snaha vyhnout se závazkům obsaženým v minských

dohodách. I když nebezpečí ozbrojeného konfliktu na východě Ukrajiny narůstá, věřím, že blížící se summit amerického a ruského prezidenta přispěje ke zklidnění situace.

Vraťme se ještě k nové německé vládě. Chystá se tlačit na změny, které mají vést k větší integraci Evropské unie, směřovat ke vzniku budoucí federace. Z hlediska sjednocování předpokládáte, že se bude stále více rozhodovat na evropské úrovni?

Strana zelených v Německu patří tradičně k nejradikálnějším zastáncům integrované Evropy. V raných dobách, kdy tato strana měla do značné míry antisystémový charakter, se jednalo o revoluční projekt, který měl zajistit mír a všeobecnou spolupráci. Dnes je to neukotvená vize, kterou představitelé zmíněné strany spojují s agresivním aktivismem podobným pirátským divočinám v Česku.

Pane profesore, myslíte si, že skutečně dojde k vytvoření Spojených států evropských?

Osobně se pokládám za evropského federalistu, ovšem evropskou federaci si představuji jako spojení národů zbavených nadvlády monopolů a parazitující byrokracie. V současné době nevidím v Bruselu žádný potenciál – ať již na úrovni Rady, Komise či parlamentu – k vytvoření Spojených států evropských v duchu ideálů zformovaných už v 19. století. Dlužno dodat, že tato původní vlna zájmu o ideu Spojených států evropských se vzedmula ve vazbě na úspěchy při formování Spojených států amerických – a opadla v souvislosti s občanskou válkou v USA. Ideálů se člověk nemá vzdávat, ale nesmějí mu nahrazovat analýzu konkrétní situace.

Uvedu jen jeden, dílčí problém. Vlastní armáda je dnes jedním z atributů velkého státu. Zatím si ale nedovedu představit jednotnou evropskou armádu, když pouze jedna země Evropské unie má jaderné zbraně. Jakým jazykem by mluvila vojenská rozvědka? Anglicky, když je to jazyk pouze Irska?

Nelze zapomínat, že německá euro euforie přichází v době, kdy Unie prochází obdobím krize identity a potřebovala by stáhnout se do obranných pozic. To platí i o euro euforii nastupující vlády v České republice. Jít proti proudu dějin znamená vyvolat zpětnou vlnu. Nelze zapomínat, že už na přelomu 10. a 11. století německý císař Oto III. viděl svoji Svatou říši římskou jako domovinu všeho křesťanského lidu. Jeho plán integrované Evropy měl být přijatelný jak pro Němce, tak i pro slovanské národy. Chtěl také zastřešit jak katolicismus, tak pravoslaví – což byla dobová představa „evropských hodnot“. Po jeho předčasné smrti nastoupil na trůn Jindřich II., který se neoddával idealismu svého předchůdce a „integraci“ spojil s politikou Drang nach Osten prosazovanou ohněm a mečem. Výsledkem politiky Oty III. a Jindřicha II. byla staletí válek nejen proti „neevropským“ bezvěrcům, ale i mezi křesťanskými státy. Má-li se současný ideál integrované Evropy vyhnout podobné degeneraci, která bohužel odráží zatím nepřekonané geopolitické zákonitosti, je vhodné občas si tuto historii připomenout.

Nejde jen o integraci, ale i dekarbonizaci, digitalizaci, elektromobilitu, smířlivější přístup k žadatelům o azyl nebo duhovým rodinám. Jsou tyto trendy, které teď čteme z plánů budoucí německé vlády, parním válcem, kterému se ani my v České republice nevyhneme?

Zelený úděl je dnes prezentován způsobem, který ekologickou politiku diskredituje. Je třeba oddělit tři věci. Za prvé, neohrabané chování Bruselu a většiny evropských vlád nesouvisí s reálnou potřebou něco změnit. Za druhé, klimatické změny a znečištění životního prostředí jsou jevy, které nelze ztotožňovat. Je pravděpodobné, že se částečně překrývají, ale klimatické změny mohou souviset i s klimatickými cykly, které jsou nezávislé na lidské činnosti. A za třetí, bez ohledu na to, jaká je vina člověka za oteplování planety, je tu velká vina za znečišťování životního prostředí. A proti tomu je třeba se postavit, radikálně některé přístupy změnit. To ale neznamena, že západní země vymění

auta se spalovacími motory za elektromobily, zatímco rozvojovým zemím bude zakázána industrializace. Vše je třeba dělat racionálně, spojit úsilí o rovnováhu v přírodě s kultivací lidských potřeb, a to ve všech regionech světa.

V médiích stále čteme, že zelená politika je příležitostí pro všechny podniky. Jsou z nových trendů skutečně velké koncerny nadšené?

Začnu drobnou poznámkou. Dřívější aktivity přívrženců zelené orientace v 60. a 70. letech byly spojené s mírovou politikou, často s pacifismem, a směřovaly antikapitalisticky. Dnes je téma životního prostředí a klimatických změn natolik vážné, že proniklo do programů snad všech politických stran na Západě a přeměnilo se na státní politiku. To znamená, že na ekologické aktivity jsou zaměřeny nemalé části státních rozpočtů. Spolu s touto proměnou vznikla velice silná podnikatelská vrstva, která se na tyto rozpočty přilepila, a zelená politika se změnila v lukrativní byznys. To by nemusel být velký problém, kdyby se ekologická lobby nechovala podobně jako lobby vojensko-průmyslového komplexu – tedy nenasytně bez ohledu na reálné potřeby společnosti. Případ dotací na fotovoltaiku v Česku je jen kapkou v moři. A je samozřejmě nesmysl si myslet, že každý na tomto posunu ve státním rozpočtu vydělá. Je to kapitalismus, podnikání nežene vpřed enviromentální altruismus, ale touha po zisku.

Čína se dohodla se Západem na určité formě snižování využívání uhlí. V poslední době, jak to má Čína se zeleným údělem? A vy, pane profesore, jako někdo, kdo se dlouhodobě zabývá Čínou (připomeňme vaši novou knihu Geopolitika Číny), jak se na snahy EU asi v této zemi dívají?

Peking je velmi zdrženlivý při hodnocení ekologických snah jiných zemí. Zároveň se celou řadu let Čína snaží o „zelenou kvalitu života“. Je obtížné vybrat z velkého množství příkladů. Tak jen namátkou: minulý týden Peking zveřejnil plán zeleného rozvoje svých průmyslových sektorů na léta 2021 až 2025. Během tohoto období by mělo dojít ke snížení emise oxidu uhličitého o 18 %. Energetická náročnost čínských velkých průmyslových firem by měla klesnout o 13,5 % na jednotku průmyslové produkce s přidanou hodnotou. S mezinárodními partnery z více než 40 zemí Čína vytvořila Mezinárodní koalici pro zelený rozvoj iniciativy Pásu a stezky, která usnadňuje zelenou transformaci a zachování biologické rozmanitosti. Dlužno dodat, že Čína jako továrna světa nemůže jít československou cestou z 90. let, kdy většina zdejšího snížení emisí byla spojena s likvidací výroby.

V knize, kterou připomínáte, je ve zkratce uveden jiný příklad čínských snah o naplnění filozofie ekocivilizace: ochrana řeky Jang-c'-ťiang. V roce 2006 – tedy dlouho předtím, než vznikl projekt Greta – ichtyolog Cao Wenxuan navrhl zavést zákaz rybolovu na uvedené řece. Důvodem byly drastické změny ekosystému řeky Jang-c'-ťiang v důsledku jejího intenzivního využívání. Podle dostupných údajů bylo v roce 1950 za použití jednoduchých metod lovu z řeky Jang-c'-ťiang vyloveno 420 tisíc tun ryb. Postupně ale klesl výlov na této řece pod 100 tisíc tun ryb ročně, a to i s využitím moderních forem lovu.

Začátkem roku 2021 vstoupil na Jang-c'-ťiang a na jejích přítocích v platnost desetiletý zákaz rybolovu. Deset let bylo vybráno jako přibližná doba života tří rybích generací. S tímto projektem je ale spojena i celá řada ekonomických, sociálních a politických opatření. Zákaz rybolovu se totiž netýká jen více než sto tisíc lodí, ale i práce 231 tisíc lidí, kteří zajišťují obživu tisícům rodin. Těm všem bylo nutné předem zajistit jinou obživu a případně bydlení. Specifickým problémem jsou i sankce za porušení zákazu lovu. Pod ochranu se dostalo celé povodí řeky Jang-c'-ťiang jako jeden ekosystém v 11 provinciích. Cílem je obnovit tamní poničenou biodiverzitu.

Mně osobně se čínský způsob, který napřed identifikuje problém a pak na jeho řešení uvolní

existující zdroje, líbí víc než unijní zapůjčení peněz a následné hledání projektů. Navíc čínský přístup, který vychází z vědomí, že i nejlepší projekty přinášejí problémy, je rozumnější než unijní hurá aktivismus.